

**Ordinantien ende statuten dye de Keyserlijcke Maiesteyt in
zijnder teghenwoordicheyt op den vii. dach Octobris int Jaer
M.CCC.xxxi heeft doen lesen ende verclaren den Staten van
sinen landen van herwaerts over en de de welcke aldaer
uitgeroepen ende gepub**

<https://hdl.handle.net/1874/9939>

7. octob. 1531.

By den Keyser

Aerle by der gra-

ttien Sodschoonisch Keyser alcht ver
meerder srijcs Coninc van Germa-
nien vā Castillen vā Leon vā Arro-
gon vā Nauarre vā Napels vā
Cecillien vā maiorque vā Sardame
vandē eylandē Indien vāder vaster

zee oceane Certshertoge vā Ostfench hertoge
van Bourgoingnen vā Voehrijck van Grabant van Tim-
borch von Turenburch ic. Graue vā Vlaenderē vā Artoys
van Bourgoingne Palsgraue en van Henegouwe vā Hol-
lant vā Zeelant vā Ferrette van Hagenault vā Ramen en
van Zuphē Prince vā Zwaue Marcgraue des heplichs
rijcs heer vā Briellant vā Salins vā Mechelen vandē lan-
de van suerijssel vander stadt stedē ende lande van Vrecht
en domnareur in Aken en in Afriquē. Allen den ghenen
die dese tegenwoordige sien sullen Salwt. Alsoe om te voor-
siene en obuterē opte dwalinghen en abusen concernerente
onsen heplighē gelooue/ die geschapē sijn te comene in onsen
landē van herwaerts ouer/ opte abusen die aldaer warē/ en
noch sijn opt stuck vāder muntē opte diuersiteyt vandē costu-
men vandē welckē men aldaer gebruyct/ opte abusen vandē
notarisen oft tabellionē. Doc opte monopolien so opt stuck
vandē victuailen/ als vā anderē comenscappē/ tegēs dē ban-
queroeten en fugitiuē/ opte ledichganger s/ dronckarts en
dronckenscap. Opt wtuieren en transporteren vandē peer-
den wt onse voorseyte landē. Opte ongeregeltheyt vandē ha-
biten en c'ederē/ Opte blasphemien en opprobrien vā So-
de almachtich vāder maecht Marie/ en vandē santē in gro-

ter seuerentien vā onser moeder der heyliger kerckē ende
van huerē ghebodē in grooter verachtinge vā onser ordon-
nantie en tot grooter scaden en interest vā onsen ondersaten
en daer inne ordīne te stellē. Soe om eene goede geheele en
warachtige vrientſcap en verstant tusschē onse voors lante.
en ondersaten te maken. Wi den staten vā onsen voors landē
heb nē doen proponerē en hen leden in huer leste verghade-
ringhe neffens ons sekere punten en articulen scriften
doen ouerghenē om opte selue huer aduys te hebbē waer
toe si voldāen hebbē. Doen te wetene dat wij rghene des
voorscreuē is ouerghemerct en ghesien die voorscreuen ad-
uysen in onsen secreten rade en daer op rijpeliclyk ghesien
continuerende in onsen propoeste ter eeren Gods tot eral-
tatte vā onsen gheloue tot extirpatie ende extinctie vander
Lutheraensche en andere abusue en dwaeslachtige secten/
tot vtilrept vāder ghemeinder weluaert tot suppoort ende
ontlastinge van onsen ondersaten van allen oppressien ende
verdruckinge tot hueren verskerheyt en ruste ende om op
de voorscreuen abusen te remedierē. By aduysē vā dē rid-
der van onser ordenē ende vā vele andere goede en notable
personagien vā onsen voorscreuē landen die welke wi hier
omme hebben doen conuoceren ende vergaderen ende by
grootē ende rijpe deliberatie gheordonneert ende ghestatu-
eert hebben ordonneren ende statueren voer edict des hier
nae volcht.

Dat eerste Artikel.

Anden eersten aengaende de Lutheraensche en andere ghe-
reprobēerde secten dat onse ordonnantien begrepen in onse
leste brieuen vanden placate vā dē. xiiij. dach Octobris An-
no vijstien hondert neghentwintich opte abusen vā on-
sen gheloue en tot extirpatie en extinctie vander voorscre-
de secten alsdoen en sinder gepubliceert ouer allen onsen lan-
den en heerlichedē van herwaerts ouer en by ons verapene
vāder seluer formen ende manieren als wi den staten vā on-

sen voorspde liden/ op huyden by ons vergadert/ ende in onser teghenwoordicheyt hebben doen lesen/ onderhouden ende gheobserueert sullen worden. na huere forme ende tenen/ ende dat dye pepnen daer inne verclaert ende ghestelt/ op de ouertreders/ realijcken ende rigoreuselijcken gheexecuteert sullen worden sonder remissie/ simulatie/ gratie of verdrach. Ende op dat nyemāt daer af ignorantie en pretenderē willen wī ende ordineren dat onse voorspde ordinantie ouer allen onsen landen en heerlicheidē van herwaert souer/ inden plecken daermen publicatie ghewoonlich is te doene ghepubliceert sullen wordē op den. xv. dach vāder toecomen der maent van Nouember/ en van dan voorts vā sesse maenden tot sesse maendē ter tijt toe anders by ons daer inne gheordonneert sal worden.

Dat tweede Artikel.

Ende als van stuck vander muntē hebben wī gheordonneert ende ordonneert/ dat de ordonantie die welcke wī hier op hebben doen vernieuwen inder formen en manieren als wī ten voorscreuē staten hebbe doen lesen conform der lester ordinantien vandē thienste dach Decembris vandē iare vijftien hondert en. xxvi. rijpelijcken ghedelbereert/ by aduulse van allen den staten van onsen voorscreuen landen/ van vele andere goede personaigen/ opt stuck vāder muntē hen verstaende/ vandē generalen vander voorscreuē munte/ vanden Ridders van onser ordene/ en vandē hoofden en luyden van onsen secreten rade/ ente vander finantien/ In allen hueren pointen ende articulen onderhoude sal worden. Ende op dat nyemant daer af ignorantie en pretenderē/ willen wī dat die selue ordinantie ouer allen onsen voorscreuen landen inden plecken daer mē publicatie ghewoonlich is te doene/ gepubliceert worde op den. xv. dach der voorscreuen toecomender maendt van Nouembri/ ende vā dan voorts van sesse maenden te sesse maendē ter tijt toe/ anders by ons daer inne gheordonneert sal worden.

Dat derde Artikel.

En om te remedierē/ opte abusen procederēde wter diuerſe
cept vandē costumē vā onsen voorſepdē landē/ en opte incou
uenientē dpe daghelick daer inne gebuerē/ om dies wille dat
dicwilen vele costumē puer contrarie in een lant/ by diuerſe
practifinen gefustineert en gheuerificeert wordē. Nidts den
welckē vele van onsen onderſaten huer goet recht verlielen/
tot huere grote ſcade/ en tot interest vāder gemeynder wel
uaert/ En dit al by faulte vā dien/ dat de voorſepde costumē
niet en zyn geapproveert en in geſcrifte gedirogeert/ hebbē
wi geordineert en ordinerē/ dat de costumē van allen onse lan
den vā herwaerts ouere binnē ſeſſe toecomende maendē ſul
len gereduceert en in geſcrifte geredigeert wordē/ te wetens
byden officierē en wethouderē vā allen den ſtedē van onsen
voorſepdē landē/ groote en cleyne/ en elcke van dien voor de
voorſepde ſtedē huerē ſcpendomme ende bairnijlen. Sijde
Salliuwē prooſten/ meperē en anterē officierē en wethou
ders vandē Salliuſcapen prooſtijen/ meperijen en Caſtella
nien/ en in allen anderē quartierē biden ghenē die aldaer re
giment administratie oft bewint hebbē/ en by elcken vā hen
byſondere ſo hē toebehoorē ſal/ en dat de voorſepde costumē
gereduceert en in geſcrifte geſtelt/ en in elc quartier geaccoz
deert/ hntē/ ons ouergebracht en gepreſenteert ſullen wordē
ende in onser abſentie/ onser zeer lieuer en beminder ſuſtere
der Coninginne voor onse regente/ om dpe te doen viſiteren
en behoorlikē examinerē/ en opte ſelue te hebbē daduijs van
den luydē van onsen prouinciael radē/ en anderē dient vā no
de wesen ſal/ en by goede ende rijpe deliberatie vā rade opte
voorſcreuē costumē en de onderhoudeniffen vā dien te ordi
nen/ des inder rechtueerdicheyt en redelicheyt/ en om de mee
ſte weluaert profijt en comoditeyt/ vā onsen vaſſallen en on
derſaten beuondē ſal wordē te behooren.

Dat vierde Artikel.

Ende om te voorſien opte ghebrekenfaultē en abusen die in

onsen voorspde landen gecōmitteert wordē/byden notaris-
sen oft tabellioenē/by eenighe wt simpelheyt en ignorantie
en by de anderē/met propooft en opsetten wille/ Tot grootē
interresse vā onsen onderlatē ende vāder ghemeynder wel-
uaert/ hebbe wi gestatueert en statuerē/ dat vā nu voortaan
nyemāt rottē voorspde state geadmitteert en sal wordē/ dan
vmaerte en wel gefameerde liede/ en die ghene die bi exami-
natie en ondersoeck vandē hooft en liede van onsen radē/ en
prouincialē rechterē in elck lande bysondere beuondē sullen
wordē daer toe expert bequaem en sufficient te sine/ en voors-
sulcke geapprobeert/ en dat daer af blijcke by acte vādē voors-
screuē radē en prouinciale rechterē/ en welke acte die voors-
notarisen/ al eer si huere officie sullen mogē exercere/ sullen ghe-
houdē wesen inde gressien vandē voorspde radē te lichtene/
mits betalende voor elcke acte thien grootē vlaems alleen-
lick/ op de peyne vā arbitrale boete/ bydē ghenē en elckē vā
hen die betalē oft nemē soudē/ meer dā thien grootē voor elc-
ke acte. En verbiedē allē anderē nyet gheexamineert/ en tot
den voorspde staet vā notaris oft tabellioen inder maniere
voorscreuē nyet gheadmitteert en egheē acte hebbede/ wter
gressien vā onsen radē en rechterē prouincialen/ Wexercitie
vāder voorscreuē officie/ op die peyne vā arbitrale boete/ en
van inhabiliteyt/ de voorspde officie noch andere nemmer-
meer te moghē exerceren.

Dat vijfte Artikel.

Doorts om te vdoelene en obuierē opte schadē procederēde
en die ghebuerē wt de monopolien/ vandē welckē vele coop-
liede en andere ambachtliede vā onsen landē vā herwaerts
ouer daghelics ghebruyckē/ soe opte virtuaillen/ als vā an-
derē comenscappen in diuersche maniere/ en insghelijcs te
verliene opte onghedoelofde contractē/ vandē welckē vele
lyudē oock profijt doen. Tot grootē interresse van goeden en
ghetrouwen coopluydē/ onsen onderlaten en anderē in on-
sen landē van herwaerts ouer verkeerende/ en vander ghe-

menyder weluaert/wij wt onser wetentheyt ende absolute
macht gestatueert hebben en statuerē voor een ewich edict
dat egheē collegie vā cooplidē vā onsen landē vā herwaerts
ouer/noch andere vreemde/ lidē/ egheē gheselschap ofte borste
egheen consul/ huer suppositen noch ander coopliden/ noch
insgelijcs ambachtliedē/ noch ander vā wat neeringe/ nego
ciatie oft bewint si zyn/hen en vorderē oft presumerē te make
ne statutē ordinatie oft cōuentie smakēde monopolie/ te ma
kene pactie oft ongeoorloefte contractē/ te hebbene heymelic
verstant en intelligente/ als vā te coopen eenderhande soete
en spetie van comenscap/ die onder hen te bewarē/ en bi dien
middele den ghenē die de selue comenscappen behoeuen/ en
de van goede souden hebben te brengen ende te houden in ge
breke/ en hen te bedwingen te voor. comenscappen te coopē
by rare ende tot hooghen excessiuē ende onredeliken prijsē/
ren wille ende appetite vanden ghenen die selue monopolie
makende.

Verbiedē voorts eenē pegeliken te makene en practiserende
ander gelike hinderlike scadelike en pernicieuse pactien con
tractē en abusen/ tot interest vāter gemeynder weluaert/ op
te peyne vandē banne en cōfiscatie vā goedē inden landen en
pleckē daer cōfiscatie Radt grēpt en anders arbitralic na den
hepsch vandē mesusen. Verbiedē voor allē onsen rechteren
en officieren onsen vassallen den wethouders en allen ande
ren van onsen landē/ en anderē hebbende oft pretenderende
auctoriteyt te statueren ordinandien oft ope te confirmerē te
makē onbehoorlike en onredelike statuten smakende mono
polie/ henliedē ordinerende en expresselic beuelēde/ dat in diē
eenige sulche statuten gemaect en beuonden warē/ dat si de
selue cassen en te nicuten doen. En van onsen wegen heb
ben die verclaert ende verclaren nul ende van onweerdē/ en
so verre des noodt si hebben die ghereuocert ende gheabo
leert/ reuocieren ende aboleren/ by desen beuelende ende la
tende onsen Procureurs fiscalen/ ende elcke van hen in dat

line in dien onse officierē oft andere negligēt warē te doe-
ve en te volcomē tghene des voorscreuē is dat si in dien ghe-
ualle procederē tegens die negligētē ofte die faillanten als si
beuindē sullen te behoorē sonder dissimulatiē en bysondere
tegens den ghenē dpe in toecomende tijde ordonnārien ofte
onbehoorlijcken en onredelijckē statuerē aengaende tghene
des voorscreuē is statueren oft confirmeren soudē oft direc-
telick oft indirectelick teghens onse teghenwoordige ordon-
nantie doen souden.

Dat sesste Artikel.

En om te remedierē opre grōtē dieren tijt en ongheregelt
heyt wesende in onsen landē vā herwaerts ouer in allen vic-
tuallenselue (so wi vstaen) procederēde ouer midts die mo-
nopolien die dagelics geschiedē tot grōtē laste scade en in-
tereste vā onsen onderlatē sonderlinge vandē armē gemey-
nen volcke en vand ghemeynder weluaert vā onsen voors.
landē willē wi ordinerē en beuelē dē officierē en wethouters
vandē principalē stedē vā allen onsen landē dat si en elck vā
hen bysondere int line binnē die naelstcomēde maenden tax
en redelijckē prijs setten en stellē op alle manierē vā victuall-
ten en huer cōcepten binnē dē voors. tijt seyndē in handē van
dē gouerneurs radē en prouincialen rechterē daer onder si
resortē. Dē welckē wi ordinerē die te visiterē en so verre in
hen is accorderē en die selue ouer ons sendē oft onser lieuer
en beminder susterē der Coninginne om by rijpe aduys vā
rade daer inne te ordineren des behooren sal.

Dat seuensste Artikel.

Ende tot remedie tegens dē bancqueroutē en fugitiuē heb-
ben wi ghestatueert en statueren by desen dat alle coopluy-
den en coopwuien ende alle andere personē hen der coman-
scap onderwindende die fraudelic en by bedroge ondraghē
sullen. Ghelt siluere coomencappen oft schuldē van ande-
ren coopluydē oft personē en dpe welke men heet banque-
courtē zijn en sullen wesen gehouē en gheacht als openba-

re dieuen/ en voor sulche hebbē wi die verclaert ende vercla
ren bi desen/ en insgelijcs alle de ghene dye de selue sustinerē
ontfangē en verswigē sullen/ oock die ghene die het bedroch
en abus vande voorscreuē bancquerouten weten sullen/ en
waer si hen vluchtrich gemaect sullen hebbē. Ten si dat si dat
selue verclare en openbare den officier en wethouders van
den plaetsen daer si wesen soudē/ met gaders de ghene dye
hen ter saecken vande voorscreuen bancqueroetē fraudelcu
selic onderwindē sullē/ oft in huer absencie met hen doen sul
len eenigē handel coopmanscap oft negotie/ bi geselschap oft
andersins. En daer toe de ghene die hen seggē wtgeuē oft si
mulerē/ te wesen credituerē vande voors. bancqueroutē/ en
met hen luyden gebruyckē vā cessie/ transport en simulatien
oft in eeniger maniere hē assistere en helpē sullē cottē belep
den vā huerē fraudē en bedroge/ En alle die voorgenomde
en elc vā hen hebbē wi geprueert en pruerē vāder vrijheyt
versekerheyt en liberteyt vā allen stede vrijhedē dorpē en an
deren pleckē hebbēde priuilegien vā vrijheyt/ Consenteren
de en ordōnerende/ dat die voors. bancqueroutē huer fau
teus/ biffanders en andere bouc verclaert dye voor sulck be
uoudē en bekent sullen wesen/ en die welke vluchtrē en trec
ken sullen/ In stede dorpē oft anderē ghepriuilegierde plaet
sen/ egheene wtgeschepdē/ en te goedē die si altaer gebroche
soudē hebbē oft doen brengē/ sullen vā daer ghenomen wor
den sonder preiudicie/ nochtrās vande priuilegiē en vrijhedē
vande voors. steden/ dorpen oft anderen vrije ende ghe
preuilegierde plecken in anderē saken/ ende dat de voors.
bancquerouten en andere voie vercleert/ ende huere com
plices/ naer dat si voor sulche bekent beuondē ende verwon
nen sullen wesen als dieuen en violateurs vander gemeyn
ter weluaert openbaerlyck ghestraft en ghepuneert sullen
wesen sonder gratie oft verdrach anderen ten exemple/ ende
dat de goeden byden voors. bancquerouten en hueren
somplices getransporteert/ ghestelt ende in sekere plaetsen

betaert sullen wesen tot cōuersatie vande rechte vā hueren
crediteurs/ als inder redelicheyt behooren sal. En̄ voorts dat
de huysvrouwē vande coopmans die bancqueroute maken
sullen/ en̄ welke vrouwē inder teghenwoordicheit of absen-
tie van hueren mans/ huer der comenscap openbaerlic ende
ordinarlijc onderwondē ende bonticlen oft winkel gehou-
den hebben/ het ware int coopē oft vercoopen gehouden sul-
len wesen te verantwoorden de schulden van hueren mans
gemaect ende ghecontracteert/ staende hueren houwelijcke
Ende voorts willen wi ende ordineren dat alle cooplidē en̄
te coopvrouwen/ die welke cauteleuslijc en̄ om huerē cre-
ditueren te bedrieghē hen wt onsen landē gheabsenteert sou-
den hebben den tijt van veertich daghē. Ghesommeert zyn-
de by openbare wtroepinghe ter plaetsen van huerē residen-
tie in onsen voorsayden landen te wederkeeren binnen ande-
ren veertich daghen/ om hueren creditueren te voldoene in-
dien si selue niet en doen binnen die voorsayde leste veertich
daghen naestvolghende de voorsayde sommarie/ ende in se-
lijc alle bancqueroutten vluchtich zynde/ ende huer compli-
cen bouen verclaert/ sullen ghebannen worden ten ewigen
dagen wt onsen voorsayden landen ende heerlicheidē/ sonder
nimmermeer inden schuen te moghen wederkeeren. Ende
bouen dien verclaren wij alle dpe contracten ghemaect/ soe
voorsayt is by simulatie circumuentie ende fraude/ eghen-
mul ende van onweerden willende dat alle dpe creditueren
vanden voorsayden bancqueroutten ende van huerē compli-
cen/ ende ander fugitiuen oft vluchtighen comen ende con-
curreren sullen in deplinge tot verhalinge van haren schult
opte goeden vanden voorsayden bancqueroutten huer com-
plicen en̄ anderē fugitiuen diemen sal moghē gecrijghē/ nae
de groote ende aduenant van huere schult/ sonder preferen-
tie/ niet teghenstaende dat ernighe vanden voorsayden credi-
tueren/ den andren ghepreuilegeert mochten hebben art est
te doene/ opte goeden vanden voorsayden bancqueroutten/

ende van huerē complicen/al waert so dat elue gheschiede in gepriuelegieerde plaetsen/niet tegenstaende ooc dē costumen statucē oft priuilegien vandē voirsēydē pleckē/Indien daer eenighe warē ter contrariē die welke wij niet en verstaen noch en willen/Inden gheualle als bouē stadt te grēpene/maer so verre des noot si hebben wi de selue ghedero geert ende derogeren by desen.

Dat achtste Artikel.

Eñ als vandē ledichgangers willen wi eñ ordinerē dat onse leste ordinantie in onsen brieuē van placate ghespecificceert eñ ouer alle onse landē ghepublicceert/sullen onderhouden wordē/eñ die peyne daer toe gestatueert eñ gestelt/geexecuteert tegens die ouertreders/sonder simulatie oft verdrach ende dat de selue ordonnantie ten eynde dat nyemāt daer af ignoratie en precēdere vā nyemāt gepublicceert sullen wordē op den voirsēydē. xii. dach der maent van Nouembri/ eñ vā dan voorts vā sesse maendē te sesse maendē/ter tijt toe wi anders daer inne gheordineert sullen hebben.

Dat neghenste Artikel.

Eñ want de arme in onse landē van herwaert souer teghen woordelijck eñ menichfuldelijck ouercomē in vele grooten ghetale/dan si van oudts gewoonlic zijn/eñ bi experētie beuondē wort dat midts gedoogēde eenē vegelijckē indifferēte licken te mendicere eñ aelmoessen te biddene/vele faulten eñ misusen daer wt ghebuerē om dies wille dat si hen stellē toe ledicheyt die welke beghinsel is vā alle quade/eñ dat si eñ huer kinderē eegheē ambacht en doē noch andere neeringe daer mede si haer broot soudē in ghēwinnē/eñ voorts heu gheuen tot snoodē eñ quade leuē/eñ de dochters tot armoede eñ miserie/eñ tot alle snodicheyt. Eñ hoe wel dat si ioncksterck eñ weluarende vā liue zijn/si nochtans by groote impotuntiept extorquerē tghene des dē armē oude sieckē impotenten eñ groot ghebreck hebbede ghegeuē soude wordē. Eñ wāt wi voor onsen verrecke vā desen onsen landē beges

ren daer op te remedierē en regule te stellē tot profite vāder
gemeynder weluaert/ en bouē al dat die arme sieche en an-
dere niet machtrich wesende huer broot te winnē/ geuoet en
onderhoudē moghē wesen ter eeren en na gods gebodē/ wt
rechter liefde en charitate/ hebbē wi gheordineert en ghesta-
tueert tghene des hier na volcht.

Dat thienste Artikel.

Deerst dat nyemāt het si mans oft vrouwē hē en vertere vā
nu voorraen te biddē oft aelmoessen te begheerē/ bi dage oft
bi nachte heymelic noch opēbaer/ opte stratē/ inde kerken
noch in oft voor die huylen vandē goedē lypdē in wat manie-
re dat het si/ Op die peyne in dien yemant die contrarie dede
voor deerste reyse geuangē te worden/ en ghestelt tot water
en broot/ tot discretie vā onsen officierē rechterē en weihou-
ders oft andere personē die last hebbē sullē vā deser onser or-
dinantie inder pleken daer selue ghebuerē soude. Voor de
tweeste reyse nā gestraft en gecorrigeert te wordē ter discre-
tien als voer. Wtgenomē en hier af gereserueert dē religieu-
sen mendicantē/ de geuangē en lazarussen en malaerichē die
welcke om aelmoessen sullē mogē biddē so si gewoonlic zijn/
hebbēde de voorf lazarussen huere hepen/ ham scoenē/ man-
tels en ander tepkenē so dat behoort/ Op conditie so wāneer
si haer water sullen willen makē/ de t si wt dē volcke gaen sul-
len opte peyne in ghenangenisse gestelt te wordē te water en
broot/ ter discretie als voren.

Dat elfste Artikel.

Icē dat egheen vreemde oft wtlandige personē om aelmoes-
sen en sullen mogē biddē/ op gelike pene en correctie. Behou-
delic dat eerbaer liedē niet gewoonlic te biddene/ passerende
hueren wech in pelgrimaige oft andere verdienstighe wer-
ken/ sullen moghē logeren in gasthuylen ende godshuylen
eenen nacht alle enlic/ opte pene als vore. En eni by dē mee-
steers oft meestressen vandē voorf gasthuylen ontfangen te
wordene/ sullen gehoudē wesen te vercrhgē en hē te presente

ren licteplike vande officiere ofte gecomitteerde totter charitate vader plecke indē welckē si sullen willen logeren.

Dat tweelfte Artikel.

Item dat eghe arme liede en sullē mogē gaen vā dene stadt oft dorp in dander om aldaer te woonē en resideren. Op dye pepne als voren. Ten ware dat si by fortune van oorloge vā inundatie vanden brande oft andere inconuenientien tot armoede gecomen warē/ ende dat si daer af behoelic doē bliken/ in welckē gheualle en anders niet men hen sal mogē lo geeren en hupsen verhuere. En als vande armē tegenwoor delijc wesende in onsen voorseyden landen/ en indē seluē een saer lanc geresideert hebbēde/ si sullen aldaer mogē bliuē in sulcken state als si zijn end epaert en deel hebbē inde aelmoes en die aldaer gheordonneert sullen wesen/ sonder te mogen gaen mendicere en noch broot biddē/ openbaerlic noch secretlic/ als vore.

Dat. xiiij. Artikel.

Item dat eenpeghelic zijn kinderen groot oft clepne wachtē sal te gaen rabauwen mendicere oft om aelmoesse te biddē. Op te pepne als vore. En dye voorseyde kinderē met roeden gecorrigeert te wesen/ en anders tot discērtie vande voorseyden officieren ende werhouders vader plecke daert selue gebueren soude.

Dat. xiiij. Artikel

Item om de ouertreders vā onse ordinantie ende verboden sulcke als bouē te appreghenderē/ sullen byde officiere en werhouders in allē stedē en dorpē gheordincert en ghedeputeert wordē/ eene oft twee dieneren oft meer/ in dienst noot si/ naer groothept vander plecken.

Dat. xv. Artikel.

En om te subuenteren dē armē sieckē en andere niet mach tich wesende haer broot te winnē noch anders hebbēde om op te leuene die beuondē sullē wordē woonende in elcke stadt oft dorp in onsen landē. Ordinerē wi dat van allen charitate/

tafelen van huyf armē/gasthuyfen bruerfchappē ende ande-
re hebbēde obhyten en distributiē vā prouenē en aelmoeffen
gemaect sal wordē cen ghemeyne borffe om den armē daer
af distributie te doene/bi aduys vandē meesters en gouuer-
neurs vandē voorscreuen tafelen vandē armen vandē gast-
huyfen en broederschappen met gaders vandē ghenē die de
officieren en wethouders in elcke stadt prochie ofc dorpsul-
len willen deputerē ende cōmitteren tot vorderingē vander
charitate/inder manieren hier nae verclaert/Behoudelick
dat de aelmoeffen ghefondeert voor geestelike personē/ als
mendicantē en anderē ghedistribueert sullen wordē/ na dpe
ordinatie vanden fondateuren.

Dat. xvi. Artikel.

Item men sal vā nu voortaen in elcke prochie kercke vandē
stedē en dorpen vā onsen landē stellen blocken/om daer inne
te leggē de secrete aelmoeffen die de god de luydē daer sullen
willen doē/de voorsayde bloeckē met drie stuetelē gestotē/ijn
de vandē welckē de prochie en dē ernē hebbē sal/die wethou-
ders eenē anderē en den derde sullen hebben die ghecōmit-
teerde totter distributie vāder voorscreuē charitate/ Om wt
dē voorf blockē te nemene die pēningē die daer inne bevon-
den sullen wesen/soe wāneer dat hen luydē goet buncckē sal/
En voors sullen biddē officierē en wethouders vāder pleckē
in elcke prochie kercke gedeputeert wordē een man vā eerē
oft twee/om eens of tweemaal ter weckē/oft soe dicwyls als
van noode wesen sal voor dē armē indē voorf kerckē om te
gaen. Ende bouē dien sullen de voorf gecōmitteerde in elcke
prochie eens ter weckē oft meer gaen voor de huyfen vanden
goedē luyden/en hem om de aelmoesse biddē tot sustentatie
vandē voorscreuē armē. En sullen de voorscreuen ghecōmit-
teerde ende ghedeputeerde/so wel die ghene die ontfanghē
als de ghene die aelmoeffen vandē armē distribuerē/ sullen
gehouden wesen int epnde van elcher maent rekeninghe te
doene van huere ontfanc ende wtgeuen voor de officieren

ende werhouders oft haren ghedeputeerden in openbaren
plaetsen inder reghenwoordicheyt van allen den ghenē dye
aldaer sullen willen comen.

Dat. xvij. Artikel.

Item om dit werck vā charitatē te regeert en beleydē so sul
len bidē officierē en werhouders vā den stedē en dorpē geco
ren en genomē wordē sekere personnagie aldaer residerēde
vandē bequaemstē en best gequalifitseerdē dē welckē wi ver
sueckē en ordinerē dat si om gods wille en wt warachtige ca
ritate dē last daer af aennemē en aenueerdē/ en hē regulere
na de ordinatie die henliedē gegeuē sal wordē. En sullen dye
voorē personnagien also ghecoē moghē nemē en cōmitterē
eenē ontfanger/ om onder henliedē particuliere rekeninge
te houdē vandē voorē aelmoessen/ en vā des daer aen cleeft/
En sullen de voorē gecōmitteerde neerstich ondersoek doen
oft doen doen vandē getale/ state/ qualiteyt en cōditie vandē
armē elck in zyn quartier/ vā wat ambacht en vā wat oute
dom si sijn/ van huere laste van kinderē/ oock wat ghetwin si
doen oft souden moghen doen.

Dat. xvij. Artikel.

Item de voorē ghecommitteerde in elcke prochie sullen regl
sters houdē ofte doē houdē/ en indē seluē claerlikē scrijuē het
stuk vā huer ondersoek/ te wetene het getal vandē armē in
elck hupsgebu/ en de portie vā ghelde henliedē nootlijc bouē
huere wianinge/ Consideratie nemende op huere faculteyt
nootdrift en last.

Dat. xix. Artikel.

Item de officierē en werhouders by aduys vā notabelen en
eerlijcken personnagien vander plecken sullen aduiseren in
een boerse te vergaderē en amasseren alle dye aelmoessen vā
wat sorte die sijn/ om die penninghē te distribuerē alle weke
elck in zyn prochie/ na den ghetale vandē armē/ ter discretie
vandē voorē dē ghecōmitteerde/ het si in ghelde broot hout
cleederen oft andersins/ Consideratie nemende alstijt op dye
qualiteyt en conditie vandē voorē dē armē/ en en sullē den

Dronckaerts ledich gangers speelders tusschers noch andere vā gelike cōditie egheē ghelt moghē gheue dā alleen bi: oot hout cleederē en anter nootstoffen om huer hupsgesin te onderhoudē. En sullen de quade geboefte vroom vā liue en andersins wel te passe wesen/ bedwongē wordē te werckene/ en huer winningē thups te brenge/ opte pepne vandē aelmoessen vander borsten ghepruueert te wesen en daer toe arbitraliken ghecorrigeert.

Dat. xx. Artikel.

Itē dat die siecke en crācke menschē en ander die wt huer logisen niet gaē en connē/ ooc vrouwē int kinderbedte liggende sullen geuisteert en vāder aelmoessen geassisteert en versien wordē van lijnwaet slapelakenē en gerele/ van spise vā berringe en and nootstof. En insgelijcs sullen te sorge weesen en geuondē kinderē vander voorsyder aelmoessen gheuoet ende onderhouden worden.

Dat. xxi. Artikel.

Itē dat vandē kinderē vandē armē die welke voor dese policien en ordōnantie ledich gāgers warē leuēde op rabauwerijē/ die eenighe sullen ter scholen gestelt wordē/ en eender om een ambacht oft anter negotiatie te leerē/ oft dē goedē lypdē te diēnē/ en die ghene dye ambacht leerē sullē sullē op sondagē en heplige dagē leerē huerē pater noster huer gelooue en te gehodē vander hepliger kerckē/ byden schoelmeester die daer toe gheordineert sal worden/ en die welke henliedē des sondaechs leydē sal oft doen leydē tot ter missen te prekē en totter vesperen. En op dat de voors kinderē meer hequaē en genepcht mogē zyn om te diēnen en leerē/ sullen die gecōmitteerde vander voors charitate sorghe dragē henliedē te voorsiene vā cleederē en vā des si behoēuē sullen/ oock om den seluen te doen repnighen en cuysschē vander vuylicheyt/ en genesen vander onganlicheyt en scortfheyt die si soudē moghen hebbē/ so verre als die aelmoessen sullen moghē bestreckē. En sullen de voors

screeuen officieren/wethouders ende ghecōmitteerde totter voorschreeuen charitate doende de voorsēpde aelmoessen hen vuegen en regulerē/so si in haer consciencie voorbeste beuinden sullen te behooren.

Dat. xxij. Artikel.

Item dat alle arme leuende vander voorsēpde aelmoesse vander charitatē/sullen ghehoudē wesen te draghene een march oft licteeken op huere tabbaerdē ter ordonnantiē vanden voorsēpde ghecōmitteerde.

Dat. xxij. Artikel.

Item dat alle prochiaenen en predicantē in huere sermoenen hoorende biechte/wesende tot dmaken vā testamentē en ordōnantien vā wterste wille/tot weluaert sunderhoudenisse en vōorderinge van deser ordinātie en wercke van charitaten sullen huere wterste beste doen om den volckte exhorterē induceren en onderwisen van huere goeden daer toe te deplen en gheue. En indien die arme op die aelmoesse leuende hen tottē voorsēpde prochiaenē oft predicantē oft andere beclaechte/dat dese tegēwoordige ordōnantie hen niet en soude wesen onderhoudē/de voorsēpde prochiaenē en predicantē oft andere en sullen selue niet lichteliken gelouē/maer den voorsēpde armē met goede ende soete woordē vertroosten/en den seluen seyndē totten ghecōmitteerde vander charitate/om daer inne te verliē alst behooren sal. Ende so wie vernemen sal dat die aelmoesse vander charitate ghedistribueert ware aen lieden daer de selue niet bestee wesen en soude/oft dat yemant wt schamelheyt oft wt simpelheyt niet en derste sijn gebreck ontdecken si sullen daer af den ghecommitteerde aduarteren/op dat si informatie by henlypden daer op ghenomen sijn de daer toe vōorsien.

Dat. xxiiij. Artikel.

Item wi verbodē dat nyemāt wie hi si hem en vordere oft presumere den voorsēpde rabauwē rebelsterē te logieren

oft te herbergē/dan alleenliken eenē nacht/opte verbuer
te van drie Karolis gulden/die tapplicerē een derdendeel
tot profyte vandē aenbringer/en surplus tot behoef vā
den aelmoessen vander charitate.

Dat. xxv. Artikel.

Item wi verbiedē allen den ghenen die by hen oft hueren
kinderen vander distributie vandē aelmoesse en charitate
ghenieten en gebruycken sullen Doortaen te gaen en con
uerferen in tauernē/taberctten noch andere gelijche plec
ken/Sock het spel vandē kegelen/bollen/teerlingē en an
dere gelijche verbodē spelen/op pene arbitrael. Consente
rende en gedoogente dat si somtijts voor recreatie eenen
pot biers met huerē huyfursuwē sullen mogen drincken/
sonder hē nochtans droncken te drincken.

Dat. xxvi. Artikel.

En op dat dit tegenwoordich werck vā charitatē tot ewi
ghen daghen onderhoudē mach wesen ter eeren Gods en
tot onderhoudenisse vandē armen/hebben wi gheconsen
teert en gheordonneert.consenteren en ordonneren/allen
onsen officieren en wethouders/en den ghecomitteerden
tot het voorf werck van charitaten in onsen voorf landen
en elck van henliedē respectiuelijck ter plaetsen van huer
re bewint en administratie:dat si so dicwils en menichwer
uen des van noote wesen sal/dese tegenwoordige ordinan
tie sullen moghen meerderen en beteren met nieuwe sta
tuten die si sien en bekennen sullen te moghen dienen en
profiteren tot weluaert vorderinghe onderhoudenisse en
meerderinghe vander voorscreuen charitate.

Dat. xxvii. Artikel.

Ende om te remedieren op de ongeregelde gulsicheyt en
de dronckenschappen die dagelijcs gebuerē in onsen landē
van herwaertsouer in diuersche taberctten/tauernnen/en
logpsen dye besiden sweechs ghehouden worden/buyten
steden ende dorpen ende den rechten openbaren heerba

nen en anderen plecken: oock inden feesten en hermissen/
ende sonderlinge opte geschillen dootslaghen ende ander
incōuenientie daer wt procederēde/ hebbē wij gestatueert
ende geordineert/statuerē en ordinerē/ dat alle die feesten
en hermissen in elck vā onsen landē gehoudē sullē worden
op eenē dach sulc als bi ons oft onse voorf seer lieue en be
minde suster die Continginne Regente in onse absentie bi
aduys vādē gouuerneurs radē en prouincialen rechterē
vandē seluen landē binnē vier naestcomende maendē ver
claert en geordineert sal wesen/ En dat die voorf feeste en
hermissen maer eenē dach duerē en sullen/ op die verbuer
te vā. xv. Karolus ghuldē by den ghenē en elcken van hen
die de voorf feesten en hermissen buytē en langer dan den
dach daer toe geordineert/ houdē sullen/ en insgelijcs bidē
ghenē en elckē vā hen die totter voorf hermissen comē sul
len ende soe dicwilen dat ghebueren sal.

Dat. xxviij. Artikel.

Dat de ghene dpe binnē onsen voorf landē en heerlschedē
vā herwerts ouer brulocht sullen houdē: en sullē tottē sel
uen niet mogē bidē dā haer naeste vriendē en magē ouer
beydē siden/ en dat inden ghetale van. xx. personē ten alder
hoochste/ en dat die feeste vāder voorsepter brulocht en sal
maer muēgē duerē dā den principalen dach en des anderē
daechs tot nader noenē/ opte verbuerte van. xx. Karolus
gulde by den ghenē en elck vā hen die de cōtrarie doen sou
den/ soe by den ghenē die de brulocht houdē als den ghenē
die tot de selue comē soudē in groterē ghetale en de naeste
vriendē niet wesen en soudē/ en oock bydē ghenen die daer
langer bliuē soudē dant voorsept is en by elcken van hen.

Dat. xxix. Artikel.

Item wy verbiedē oock eenē pegelijcken dat nyemāt van
wat state by si / hē en vordere opte dsopsele en kerstenheyt
van zyn kinderē te bidden gheuaders om van hen eenich
present oft profijt te hebbē en tonfaen. En in diē hennlypde

present ghedaen ware/verbiedē wi hen tselue ontfangen
Eñ vā ghelijcken verbiedē wi den ghenē dpe ghebedē sul-
len wesen kinderē te heffene per daer te gheuen/opte ver-
buerte/so wel byden ghenē die daer yet gheue souden/als
den ghenē diet ontfanghē soudē/eñ voor elke repse tselue
ghebuere soude/van tghene des gepresenteert eñ ontfan-
ghen wesen soude/eñ vandē dobbele vāder weerde vandē
presente/Ten waer nochtans den kinderē van arme mise-
rabile personē tot kerstenheyt/vandē welcken die peters
eñ meters sullen moghen om gods wille gheuen des hen
goet duncken sal/sonder te misbrupcken.

Dat. xxx. Artikel.

Datmen voortraen in onsen landē ende heerlchhedē eghee-
ne tauernen taberetten oft logpsen besiden sweechts ofte
bupten steden dorpen oft gehuchten oft bupten den open-
baren straten eñ rechten herbanen houdē en sal/opte ver-
buerte biden ghenē die contrarie doen soude/twintich ka-
rolus gulde eñ bydē ghenē die inde voorseyde logpsen be-
siden sweechts staende logerē soudē/esse karolus gulden/
eñ voor elke repse tselue ghebueren soude.

Dat. xxxi. Artikel.

Dat voortraen niemāt van wat state oft conditie hi si/hem
en vordere oft presumere lypden in tauernen oft taberet-
ten te sittene op sondaghē eñ heplighe daghē byder hepli-
gher kercken gheboden noch oock aldaer te ghaen drinc-
ken/ten tijde vander hoogher missen oft van vesperen/op-
te verbuerte van tsestich grooten vlaems/byden ghenen
eñ elke van hen die contrarien doen souden.

Dat. xxxij. Artikel.

Ende om te remedieren teghen dpe groote menichte van
doodslaghen die in onsen landē van herwaerts ouer dage-
lijcs ghecōmitteert worden wt dronckenschap/eñ opt be-
trouwen daer af lichtelijcken remissie te verweruen heb-
ben wi onse voorseyde suster de Coninghinne ernstelick

verfocht ende gheordineert ende den hooft en luyden van onsen secreten rade seer scerpelich beuolen dat si niet lichtelich en verleenen eenige remissie van dootslagen noch van anderen stucken die wt dronckenschap gebueren soudē maer ter contrarien in dien si connē doen apprehenderen den ghenen die wt dronckenschap eenighen dootslach ofte andere quaet seyt geperpetreert soudē hebben ten seluen doen straffen eerst ter cause van huer dronckenschap ende daer na wt oersaken vandē dootslach oft ander quaet stuck by hem ghecommitteert/sonder verdrach so si van rechts wegghen beuinden sullen te behoorene.

Dat. xxxij. Artikel.

Wi statuēren oock en beuolen seer expresselic den commissarisen by ons geordonneert oft die namaels geordoneert sullen wordē tot het vernieuwen vandē wetten vandē steden en vrishepdē vā onsen voorsepdē landē dat si inder wet niet en vorderen oft promouerē luydē die si verstaen soudē ghefameert en geacht te wesen voor dronckaerts en van gewoente wtermatē drinckende en dat in dien si by inaduertentie inder wet gestelt hadden eenige die hen gewoenlich pleghen droncken te drincken ende selue deden inder wet wesende dat si in dien gheualle sulcken dronckaert afsetten en destituerē vanden schependom totten welcken si gecomiteert wesen soudē sonder tordē seluē emmermeer geresitueert te mogē wesen De voorsepte penē en boetē te applicerē/deen helft tonsen profite/deen vierendeel tot profite vandē aenbrengeere/en dander vierendeel tot profite vandē officier die de executie daer af doen sal.

Dat. xxxiiij. Artikel.

Ende om te remedieren opte groote ongeregeltheit ende ouerdaet wesende tusschen onsen vassallen en ontcraten en anderen woenende in onsen landē van herwaertsouer in hueren cleederen en habiten tot haer onuerdrachlijcke costen/en tot interest vāder ghemeynter weluaer hebben

wil gestatueert geordineert en verbodē / statuerē ordinerē
en verbieden by desen allen onsen vassallen / weder si zyn
hertogen / princē / mercgrauē / grauē / baenreheerē / etelen /
oft andere onsen onderlatē woonende in onsen voorseydē
landē vā herwaertsouer / vā wat state qualitept oft conditie
si zyn so wel vrouwē als mans personē sonder eenige ex-
ceptie / het dragē en slijten vā goudē en siluerē lakenē / van
goudē oft siluerē doech / vā gout oft siluer brocat / so in tab-
baerdē / mantels / cappē / wambepfen / paltrochē / hoerffen /
oft onderhoerskē / in mouwē oft moukē / groote oft cley-
ne boordē / oft andersins in wat maniere dat het si / en ins-
ghelīcs alle bourduren van gout oft van silueren / waer
op nocht in wat maniere dat het si.

Dat. xxxv. Artikel.

Dat nyemāt van onsen vassallen en onderlaten van wat
state qualitept oft conditie by si / voortaan en sal moghen
dragen tabbaerden mantels noch paltrocken vā fluweel
oft satin cramosp / dan allenlick princen / mercgrauē / gra-
uen oft de ridders vā onser orden / en die baenreheerē van
oudē stamme en edelen afcoemste / oft die hoofdē vā onsen
secreten rade en haren kinderen / die hooft officierē en an-
dere principale officieren vā onsen huysē / houdēde by hen
lynden en elcke van hen ghetale van goedē peerdē na hie-
ren state ende vocatie.

Dat. xxxvi. Artikel.

Dat nyemāt vā onsen vassallen en onderlaten oft andere
woonende in onsen voorē lande anders dan die bouē ghe-
noemt zyn / en sal voortaan mogē dragē fluweelē tabbaer-
den swart tannept oft andere couleur niet cramosp wesen-
de / ten si dat hi onderhoude drie goede sadelpeerdē / vandē
welckē die twee sullen wesen elck vander hoochde vā. xvi.
palmen en een halue ten alderminster.

Dat. xxxvij. Artikel.

Dat nyemāt oock vā wat state hi si dā die voorgenoēt zyn

voortaen en sal mogē dragē tabbaerdē vā Satin oft Dam
mast/ten si dat hi onderhoude twee goete peerdē/ deen ten
minsten vāder hoochde vā seftien palmen en een halue.

Dat. xxxviij. Artikel.

En voorts dat nyemāt vā wat state hy si en sal mogē dra-
gen paltrochē vā fluweel vā Satin oft Dāmast/ten si dat
hi onderhoude een goet peert vā hoochde vā. xvi. palmē
en een halue als vorē/ opte pepne dpe cōtrarie doen soudē
en telcke repse tselue gheschiē soude vandē verliese en cōfif-
catie vandē tabbaerdē en anderē cleederē boordē oft boor-
duerffelen die si tegēs onse tegēwoordige ordinātie dragē
soudē int lant en pleckē daer cōfiscatie stadit grūpt. En bo-
uē desen indifferētelic vā arbitrale pepne vādē weerde vā
den voorsē cleederē boordē oft borduerffelen/ En welke cō-
fiscatie en pene geapliceert sullē wo: dē/ deē helpt tot pro-
fite vāder prochie kercke oft anderē kerckē vāder plecken
daer tselue gheschiē soude ter ordinātie en discretie vande
rechters/ deen vierēdeel tottē profijt vandē aenbrēger/ En
dāder vierēdeel tot profijt vandē officier dpe daer af dexe-
cutie doen soude.

Dat. xxxix. Artikel.

En in dese voorscreuē ordinātie sullen hen vuegē en regu-
lerē dpe vrouwe personē en huere kinderē/ na dē staet van
huere mās en vaders. En als vandē vrouwē weduwē due-
rende den tijt dat si in weuwelikē staet bliuē sullen/ sullen
si en huere kinderē desen aengaende/ gheacht en gehoudē
wordē als si warē binnē den leuene van huere mans.

Dat. xl. Artikel.

Op dat de ghene nochtās die zijde cleederē hebben/ hen vā
anderē cleederē versien mogē/ en dat die ghene die zijde clee-
derē sullen willē draghē hen vā peerdē versien mogē/ heb-
ben wi gecōsenteert en consenterē/ dat dpe ghene die zijde
cleederē hebbē/ de selue sullen moghē dragen/ in dient hen
goet dunct toc kerksmissie naestcomende exclups/ en dat die
ghene die zijde cleederē sullen willen dragē/ hen binnē den

voorscreuē tijt/vā peerdē sullen moghē versien. **S**ehoudeelic
nochtās en̄ dwelck wī verbiedē/dat die ghene die binnē dien
middelen tijde egheē peerdē nae onse voorf ordinātie hebbe
en sullē/en sullē gheē nieuwe side cleederē mogē makē/en die
snijders oft cleermakers en sullē dpe niet mogē makē/ten si
dat by den hooft officier vāder pleckē hē gecertificeert si/dat
die ghene die nieuwe side cleederē soudē willen doen makē/
versien zjn vā peerdē na die voorf ordinātie tot onderhoude
nisse vandē welckē wī ghestatueert en̄ gheordineert hebben
dat alle officierē en̄ elc vā hen vā drie maendē te drie maendē
nernstighē visitatie doen sullen/oft de ghene dpe indē limitē
van huere officien side cleederē draghē/onderhoudē tghetal
van peerdē na wriwisen van onser voorsepder ordinātie ende
haere visitatie scriftelic geredigeert by manietē vā inuenta
ris vādē ghenē die peerdē houdē onder geteckēt en̄ met hie
ren segelen ghesloten sullen si sepndē van drie maendē te drie
maendē in handē vā onser voorf suster de Coninginne/opte
verbuerte vā hondert Karolus gulde voor elcke repse dat si
en̄ elck van hen des in ghebreke wesen soudē/die te applicerē
tot onsen profite/op dat onse voorsepde suster van drie maen
den te drie maendē weten mach/wat ghetal van peerden wī
in onsen landen sullen moghen recoueren.

Dat. xli. Artikel.

En̄ op dat dpe comenscap van peerdē in onsen landē bliuen
mach ter weluaert ende profyte vā vele onsen ondersatē die
hen daer mede gheuerē hebben wī verbodē en̄ verbiedē dat
nyemāt wie hi si onse ondersaten oft vreedde luydē hem en̄
vordere eenige merrien wt onsen voorf. landē te buerē/opte
verbuerte vandē seluē/en̄ daer en bouē vāder weerdē vā diē
die helft onsen profite een vierendeel tot profite vandē aen
brenger/en̄ dander vierendeel tot profite vanden officier die
executie daer af doen sal.

Dat. xliij. Artikel.

Wī verbiedē insgelijcs onsen voorf. ondersaten oft vreedde
peerdē opt plat lant te coopene en̄ den coopluydē dē seluē al

Daer te vercoopene buytē vrye merctē / opte verbuerte vādē
voort peerdē voort dē coopers en vande prijsē dat si gecocht
soudē wesen bi dē coopers / hier af gereserwert en af gescep
den dē dienaers vā onsen huyfgesinne / en dē lypdē vā onser
ordinātien / de welke om onsen dienst wille en om wel gere
den te wesen / sullen die voorseyde peerdē opt plat lant mogē
coopē / en die ghene die peerdē houdē aldaer de selue vercoo
pen als in vrye mercten sonder te misbruycken.

Dat. xliij. Artikel.

Voort om te remedierē tegens den blasphemateurs / hebbē
wi eenen pegeliken verbodē en verbieden te blasphemeren
God almachtich die maecht Maria / hueren heylighen oft
huerē namen opte pepne de ghene die God / zijnder moeder
hueren uāstē oft hueren heylighen loochenen afgaen ende
versmadē / soudē geapprehendeert en in stricteu gheuange
nisse gehoudē te wesen / te watere ende te broode den tijt van
eender maent / Ende de ghene die God oft zijnder moeder of
die heylighen loochenen afgaen oft versmadē soudē met eenē
quaden en fellen moede en herten / bouē het voorscreuē ghe
uangenisse sullen op een schavot die tonghe openbaerlyche
doorsteken hebben sonder gratie respijt oft verdrach.

Ende die ghene die ander vplaine en quade eeden doen ende
tweeren sullen / In hueren persoonen arbitralyck ghecorr
geert te wordene / ter discretien vande Rechteren / onder den
welcken tselue gebueren / en die kennisse daer af hebben sou
de. En en sullen die voorscreuē Rechteren niet moghen disti
muleren noch wt stellen die punitie vande blasphemigē oft
vande ghenē die vplaine oft quade eedē inder manierē voors
creuen doen sullen / na dat tselue tot huer kennisse gecomen
sal wesen / Opte pepne van hueren staten en officien ghepr
ueert te wesen / noch tottē seluē nimmermeer geresitueert
te wordene / noch oock andere te moghen vercrighen / hou
den oft bedienen.

Dat. xliij. Artikel.

En als vand' onderling' en' mutueelder vrientſcap en' intel
ligerit' tuſſchen onſen landē en' onderſatē vā herwertſouer
die welcke wi den ſtatē vandē ſelue onſen landē in huerē leſte
vergaderinge by ons hebbē doe proponerē. Men merckende
dat in dye voorscreuē intelligētie en' goede vrientſcap leeght
en' conſiſteert principalit' de macht verſekerheit en' ruſte/ en'
in effecte de gemeyn weluaert van onſen voorscreuē lantē
verſoekē wij hē en' ordonnerē ſeer ernſtelick en' op alſo vele
als ſi ons begeerē gehoerſaem te weſen en' te belieuē/ en' tot
huer eyghē weluaert verſekerheyt en' ruſte ghelijc ſi onder
ons als huerē eenigē natuerlikē prince en' ouerſtē heer/ Staē
en' ijn/ dat ſi alſo elck anderē lief hebbē/ en' onderlinghe mu-
tuel en' goet verſtant hebbē/ dat ſi elcām vriendelic verkeerē
en' elck anderē cōmunicerē en' te helpē comē vā allen dingen
daer af de commoditeyt meer ſal weſen in deen landt dan in
danderē/ en' als gebueren vriendē en' onderſatē/ onder eenen
prince ſtaende/ ſchuldich/ zyn en' behooren te doene/ en' dat ſi
malkanderē helpen en' byſtaen in huer mutuele beſcherme-
niſſe verſekerheit en' ruſte. En' in die tuſſchē hē enige vandē
voorscreuē landē enige oorſakē nā ſwaerheit op quame oft
gebuerde dat elcām met vrientſcap te neder geleecht ſal we-
ſen in dien dienlich ſi/ in dien neen/ by middele vanden gou-
uerneurs vandē voorscreuē landē elck int ſine/ en' waert van
noode by internētie vā onſer voorscreuē ſeer lieue en' bemin-
de ſuſter die Coninginne/ ſonder figurē oft forme van pro-
ceſſe/ En' bouē dien dat de ſelue ons ſeer bequaem weſen ſal
Sullen wi henſtedē na onſer macht bewaren beſcherme en'
prefererē vā allen oploopen/ crachtē/ forſen/ violentien en'
moleſtiē/ als een goet en' natuerliche prince en' ouerſte heere
ſchuldich is te doene/ ſinē goedē getrouwen en' gehoerſame
landen en' onderſaten/ Ontbiedē daer om en' beuelen onſen
lieuen en' getrouwē den Cancellier en' luydē van onſen rade
geordineert in Brabāt/ Meyere vā Louene/ Amptman van
Brueſſele/ Schoutet van Antwerpē/ en' vandē Boſſche/ en'

allen anderē onsen en onser vassalen oft der smaeltre heeren
rechterē iusticierē officierē ons voorseyde lants vā Habant
dien dat aengaen sal mogen/dar si onse voorseyde ordinantie
statutē edict en verbodē elck indē limiten van huer iurisdic-
tien en officien/doen publicerē op den .xv. dach der voorscre-
uen maent vā Nouembri/en van onsen weghē zeer scherpe-
lick beuelen allen onsen ondersaten en anderē in onsen voor-
screuen landē verkeerende/dat si onse voorscreuē ordinantie
statuten edicten en verbodē onuerbrekelick onderhoudē en
obserueren sonder daer teghen te doene directelick noch in-
directelick/in wat maniere dat het si/en tot onderhoudenisse
van onser voorscreuen ordonnantien statuten ende edicten
ende verbot/procederen en doen procederē pegelick int sine
respectiuelijck teghens den ouertreders van dien bi executie
vandē peyne daer toe ghestelt/ respectiuelick sonder faueur
gunste simulatie gratie oft verdrach/wat ons also ghelieft/
Des toircondē hebben wi onsen segel hier aen doen hangen
Segeuē in onser stadt van Suessele dē seuenstē dach in Oc-
tobr Int iaer ons Heeren Dupsent vijfshondert en eenender-
tich.En van onsen Keyserrijcke Tweeste/Ente vandē rijcke
vva Castillien ende anderen Tseftiende.

C Spden Keyser in sinen Naede.

Soudewijns.

C Sheprint Antwerpen Sp mit Willem Voersterman
ende Michiel van Hoochstraten/ Int iaer ons
Heeren dupsent vijfshondert ende .xxi.
Opden vijfthiensten dach van
Nouember. .

Onsen Schoutet vā Antwerpen

pen en Mercgrauē ons lants vā Rijen/ oft sinē stadthouter Salupt. Also ter eerē gods onsen scepper en vlosser/ tot eral-
 tatie vā zijnd godlich; tot onderhoudenisse vādē kerstē gelo-
 ue en obseruatiē vādē statutē en ordinātien vāder hepliger
 kerckē: tot extirpatie extinctie en vnielinge vādē abusen en
 dwalingē die Martē Luther en and ketters en gereprobeer-
 de aucteurs en leeraers/ huer discipulē fauteurs adherentē
 ende cōplīcen sindert sekerē tijt herwaerts hen geuordert en
 de gepresumeert hebbē te scriuen/ prekhē/ lesen/ publicerē en-
 de sprepen ouer alle kerstenrijc/ so wel in dese onse landē vā
 herwaertsouere als in andere/ tegen en in preiuditie vā on-
 sen voorf hepligen geloue/ vādē Sacramentē ende vādē
 ordinātien gebodē ende cōstituten der hepliger kerckē. Wij
 tot remedie aen onsen hepligē vader den Paues vsocht had-
 dē inquisiteurs in onsen voorf landē vā herwaertsouer te de-
 puterē en te cōmitterē/ des hi gedaē heeft. En daer toe haddē
 wi gedeterneert eerst in onser keyserlijcher stadi vā Worms
 ende sindert in anderē pleckē diuersche brieuē vā placate/ in-
 houdēde sekere ordinātien/ ende tot obseruatiē vā dien/ seke-
 re gracieuse pene gestelt haddē. Te verbuerne bydē ouertre-
 ders der seluer volgers ende imitateurs vādē voorf Mar-
 ten Luther en andere gereprobeerde aucteurs huerē discipu-
 len en cōplīcē. En sindert te wetē inde maent vā Octobri int
 iaer. xv. c. xxix. lestledē geaduertteert zijnde/ dat die abusen er-
 reurē en dwalingē vādē voorf Martē Luther zijn nauolgers
 en cōplīcē en and dāpnable en gereprobeerde sectē/ so by cō-
 uersatie vā eenige vā hen in onsen voorf lādē/ als midts diē
 dat vele en diuersche personē wt quaden en peruersen wille
 en opslette niet en hebbē geestimeert oft ontlien ope penē en
 mulctē gestelt in onse voorf ordinātiē grotelic zijn vmenich-
 fuldicht vbrept en gemultipliceert in onse voorf landen. Wi
 om daer op te remedieren by aduise vādē ridders vā onser

Ortene en vādē hooft en liede vā onsen secretē rade en vā di-
uerſce andere pſonaigen daerō gecōuoceert en ūgadert we-
ſende bi grote en ripe deliberatie vā wilen onse zeer bemint
de vrouwe en moepe die eertshertoginne vā Oostērijc voic
ons regente / d̄ welcher god ontferme / haddē gemaect en ge-
ordineert and̄ rigoreuse statuten en ordinātien tegē die ghe-
ne hen abuserende en misdragēde / tegē onsen voirs̄ heiligen
geloue / en dē ordinātien vād̄ hepliger kerckē en daer op ge-
stelt swaerō cñ rigoreuser penē / ghespecificceert in sekere an-
dere onse opene brieuē vā placate / gegeuen in onser stadt vā
Brussel dē. xiiij. dach vā Octobri int voirs̄ iaer. xv. c. en. xxix.
en d̄ selue wē publicerē in allē onsen voirs̄ landē / dz desen al-
niet tegēstaende wed om tot onser hēnissen gecomen is / dat die
voirs̄ Martē Luther en and̄ gereprobeerde aucteurs en lee-
raers / en huer sectateurs / nauolgers en cōplices hen vordē-
ren meer en meer te publicerē stropē en imprimerē huer er-
ruerē abusen en dwalingē in die selue onse lādē. Begeerende
daer op te vliene en daer op wed gehad̄ daduijs vādē staten
vā allē onsen lādē vā herwaertsouer / vā onsen radē puinciale
bi aduise vandē ridds vā onser ordene / en vādē hooft en lieden
vā onsen secreten rade hebbē ter eerē vā gode almachtich on-
sen scepper / tot obseruatiē en ondhoudē vādē hepligē kerstē
geloue / en vādē sacramentē statutē ordinātien en cōstitutie
vā onser moed̄ der heiliger kerckē vā nieuwe gestatueert en
geordineert / statuerē en ordinerē bi desen die pointē en arti-
culē hier na volgēde. Indē eerstē dat nyemāt vā wat sere na-
cie state oft cōditie hi si hē voortā en vordere te printē oft te
scriuē oft te doē printē oft scriuē / coopē vercoopē / distribuerē
lesen / bewarēte ondhē houdē oft ontfangē / prekhē / leeren / on-
derwisen / sustinerē oft defenderē / cōmunicerē oft disputeren
opēbaerlic oft secretelic / oft cōuenticulen oft ūgaderingē te
houdē / vādē boeckē scriftuerē oft leerisigē / oft eenige vā dien
gemaect oft te makene bidē voirs̄ Martē Luther / Johānes
wiclef / Johānes huust / Marcilli? de padua / Scolāpad? / Vlri-
cus / wingli / Phls melantoms / Frācisc? / lāberti / Joēs pome-
rani / Otto bruisti / Just? tone / Johānes pupperi / ende / Sorcia-

nus oft ander auctoers vā and̄ heretique en̄ abusive secten
 bider heiliger kerckē gereprobeert noch ooc de leeringē vā
 haren adherentē fauteurs en̄ medeplegers/ noch inpeuwe
 testamēt bī Adriaē vā bergē/ Ppoffle vā remūde en̄ Joēs zel
 geprint/wesen voldwalingen/lutheriaēsche leeringe en̄ an
 der ketterie. En̄ voor alsulc bider faculteit vādē theologiens
 in oser vniuersiteit vā Louene gereprobeert en̄ gedāpneert
 Noch insgelijcs eenige boeckē die sündert. x. iarē herwaerts
 gescreuē/gedruct oft geprint zyn geweest/sonder declaratie
 oft intitulatie vā den aucteurs vādē printers vāden tijde oft
 plaetse daer die selue boeckē gecōposeert/gemaect/gescreuē
 oft geprint souden wesen. Noch insgelijcs het nieuwe testa
 ment/noch die euāgelien/epistelen/pphetien noch and̄ boec
 ken in walscer oft duytscer talē/hebbēde pfatiē/p̄dlogē/apo
 stillen oft glosen/inhoudēde eenige leeringe oft dwalinghe
 eenichsins derogerende/repugnerende oft cōtrariēde dē
 heiligen kesten geloue/den sacramentē/den geboden Gods
 der heiliger kerckē/oft der doctrinē d̄ seluer. Noch insgelijcs
 scilderen bewerpē/oft te wē scilderen oft bewerpē/ onđ her
 hebben/houdē bewarē of ontfangen eenige beeldē p̄tractu
 ren/scilderien oft oneerlike en̄ opprobrieuse figurerē vā gode
 almachtich/vā zjnder gebūdider moeder en̄ maecht marie
 oft vā eenigē heiligē. Noch de beeldē oft p̄tracturē gemaect
 ter eerē en̄ gedenckenisse vā gode almachtich/vā dē maechte
 Marie/oft vādē santē biđ heiliger kercken geapprobeert/te
 breken oft wt te doene. En̄ voortsmeer dat niemāt van wat
 state natie oft cōditie hi si hem en̄ vordere te cōmuniceren oft
 disputerē vāder heiliger scriftuerē/sond̄linge in twifelachtig
 ge sakē en̄ daer in swarichz/oft twifel soude mogē vallē/ten
 warē theologiens wel gefameert en̄ geapprobeert bī eenig
 ge vmaecte vniuersiteit/opte pene en̄ cōfiscatien vā harē lij
 ue/die de cōtrarie wē sullē sond̄ gratie respijt oft vdrach. Te
 wetē voor die gene de welke hier voormaels hebbē gecōmit
 teert eenige erreurē en̄ die selue hebbē geabiureert en̄ af ge
 gaē/en̄ daer in vuallē zyn/vā geexecuteert te wordē metten
 brāde/en̄ de and̄ te wetē de mās p̄sonē mettē sweerde/en̄ die

vrouwe vā gedolue te wordē/ en stellingē vā harē hoofdē/ al
len anderē ten exēple op eenē staec. En daerenbouen opte v
buerte en cōfiscatie vā huerē goedē/ in plaetse daer cōfiscatie
vā goedē stadt grijpt. Dat niemāt vā wat natie sere state oft
cōditie hī si hē voortā en vordere oft presumere eenige boec
kē copere oft and stuchē vād heiliger scrifturē in walsce duit
sche oft and sprake dā in latijn in onsen voorl. late vā brabāt
Lymborch oft andere oīe lādē vā ouermase te trālaterē scri
uen printē oft bindē/ noch selue te wē doē/ noch ooc te voirs.
boeckē oft eenige vā diē wt anderē lādē in onsen voorl. landen
te brengē oft wē brengē sond dē voor. gaēde oor. lof en cōsent
vāden ordinaris oft vā onsen voorl. cācellier en raetfluden ge
ordineert in brabāt/ en bi harē approbatiē vāden voorl. boec
kē quoperē oft scriftē. Dat niemāt hē voortā en vordere oft
presumere eenige nieuwe boeckē copere oft volumē te prin
tē oft scriuē oft te wē printē oft scriuē/ hoe wel de selue n; ge
maect oft gecōponeert en; yn by den voorl. Marten Luther
oft and gereprobeerte aucteurs vōuē genoēt/ oft ander hare
cōplicitē fauteurs en adherenten oft eenige vā hen/ niet tegē
staende ooc dat inde selue boeckē oft scriftueren niet getrac
teert en ware vā materie heretique dwaelachtige oft suspec
te leeringen/ ten ware dat die ordinaris vād pleckē/ oft sine
getōmitteerde/ indiēde voorl. boeckē quoperē oft volumen
vā geestelike oft suspecte materie tracteerde/ die selue geui
fiteert oft geapproveert hadde. En dat die printere oft scriue
re/ oft de ghene die de selue soude doen printē oft scriuen/ daer
op vā os hadde vōwōnē onse opene brieuē vā octroye. Opte
pene bidē ghenē en elckē vā hen die de cōtrarie doen sullē vā
geiustaleert en op een scauot gestelt te wordē/ oft met eenen
geloyden en heetē plere/ bi maniere vā eenē cruce in huer aē
sicht gebrāt en geteckēt te wordē/ in sulcher vuegē/ datmen
tselue n; en sal mogen vdiuen oft wtgewē/ oft haer een oge
wtgestekē te hebbene oft huer een hāt te vliessen ter discretiē
vādē rechtē vād plaetsen/ oge en cōsideratie nemēde biten sel
uen rechter opte misusen erruerē en ouertredingē vā deser
onser ordinatiē. Wi ordineren en statuerē ooc voor. edict/ dat

egheene weerdē oft weerdinnen noch and personen vā wat
natie state oft cōditie si zj̄/hen en vorderen te logerē ontfāgē
favoriserē oft ondhoudē eenige heretique psonen oft andere
abuserēde oft qualic geuuelende vā den heiligen geloue vādē
sacramentē vād ordinātie d̄ heiliger kerckē/oft die tegen on
se statutē en ordinātien gedaē hebbē oft doen sōndē: en dz alle
de ghene die de selue gelogeert ontfangē gesustineert oft ee
nichsins gefauoriseert hebben/in diē si de selue sult gekent
hebbē/en dz si in huer voorl. dwalinge cōtinuerē die selue he
retique en suspecte psonē binnen. xiiij. dagen na de publica
tie vā desen ouerdragē en denūtieren den principalē officiere
vād plaetsen vā huer residentie/so verre die gepreuillegieert
is/en in geualle neen/den officier vād naester stad̄ vā haren
voorl. residentie/opte pene die daer inne gebrelic beuōdē sul
len werdē vā cōfiscatie vā haren lūe sōnd respijt/en ooc vā
harē goedē gelegē ter plaetsen daer cōfiscatie vā goedē stad̄
grijpt. Dat al de ghene die vā heresie abuis oft dwalinge vā
den geloue vādē sacramentē oft vād cōstitutien en ordinā
tien vād kerckē voor:maels besmet en ūwonnē zj̄n geweest/
oft namaels wesen sullē voortā met malcāderē n; en sullen
mogē cōmunicerē vā enige materie/bid kerckē ūbodē/opte
ūbuerte vā harē lūe/en daer toe vā haren goeten/liggende
als bonē in plaetsen daer cōfiscatie vā goedē stad̄ grijpt: dat
al de ghene die eenichsins besmet oft bi voor:gaēde informa
tie vehementelic suspect zj̄n vā heresie oft dwalinge indē ge
loue oft indē sacrament en ordinātie vād kercken in onsen
voorl. lāde vā brabāt/lymborch en and vā ouermase/voor:
aē vā ōs oft onsen vassallē noch vā eenigē stedē oft plaetsen
egheene officie oft staet en sullē mogē hebbē houdē oft bedie
nē/noch ooc comē in eenige radē vā ōs oft vādē voorl. steden
En ūbiedē expresselic ōsen officierē en ooc ōsen cōmissarisen
gecōmitteert tottē ūnieuwē vādē wettē vādē stedē ōs lāts vā
brabāt en vā ouermase/dz si die selue oft allulche psonē niet
en nōmeren cōmitteren oft stellē totten scepndōme/digni
tept oft and officie vādē selue stedē. En op dz wi totter kēnis
se vād ketterien dwalingē en abusen die welke tegēs onse

kercken geloue/tege die sacramentē en ordinatiē vāder here
kē in onsen voorſ lāde vā brabāt / Lymborch en andere onse
lādē vā ouermase gebuerē en gecōmitteert wordē te bat sou
den mogen geraken/so hebbē wī ghegeuē en geaccordeert/
geuen en accorderen bī desen/den ghenē die v die selue here
rique en suspecte psonē denūcierē en vclarē sullē/oft aen on
se iusticierē en officierē dien dat behoore sal/so verre daer af
sal blyckē en die gedenūcieerde en geaccuseerde daer af be
hoorlic vwonnē sullē wesen/dec helft vādē goedē vādē genē/
die si also gedenūcieert en aēgebrocht sullē hebbē vwonnen
zijnde als vore/en d; cōfiscatie vā goeden aidaer Stadt grīpe
En so verre die goedē vādē gedenūcieerdē vwonnen zijnde/te
wetene vā elckē vā henliedē niet en excederen die somme of
weerde vā .C. pondē grō vleēs eens. En in diē side voorſ sōnt
excederē/so ordinerē en accorderē wī dē voorſ denūciateurs/
d; si bouē die helft vandē voorſ .C. pondē vleēs hebbē sullē dē
r. stē pēninc / vā tgene des die voorſ goeden die voorſ .C. pon
den grō excederē sullen/die costen vā iusticiē eerst en voor al
vanden voorſ goedē genomē en gededuceert. En vā welckē
goedē wī ter eerē gods willē en ordinerē dat tghene des ons
daer af bī cōfiscatie als vore aencomē soudē mogē werde ge
employeert en bekeert tot duechdelijke godlijke en goeder
tieren wercken. Wī ordinerē ooc en statuerē voir edict d; ghē
en andere onse officiers/daer aē de denūciateurs vā eeniger
ketteriē dwalingē oft abusen vāden geloue vāden sacramē
ten/vandē gebodē gods/vandē cōstitutiē vandē kerckē/oft vā
ouertredinge vā deser onser tegēwoirdiger ordinatiē hē ad
resseren sullē/so verre bī voirgaēde informatie oft andersins
behoorlic blycke vandē scult en misdaet vandē ghedenūcieer
dē oft gheaccuseerdē tegēs de selue ernstelic en scerpelic pre
deert en procederē. En die te rechte betrect en betreckē voir
onse lieue en getrouwe radē in brabāt /mesterē Molue vandē
noot docteur/en Joese vandē dusschē licentiaet inden rechten
die welke wī geïnformeert zijnde vā haerō wījsheit/ernstic
heyt/rechtuerdicheyt en goedē diligentien/hebbē gheordon
neert en aedeputeert/ordinerē en denūcerē in desen/en hen

geuen volcomē macht auctoriteit en sondlinge beuel/om vā
dē voirs. sakē kennisse te nemene/sond lāge figure vā pcesse
en so sommuerlic/als na redē en recht mogelich wesen sal. En
ordinerē en beuelē ooc dē seluē oſen cōmissarisen seer scerpe
lic/dz si geuē huer sentencie en appointementē tegens alle
en eenē pegelikē vādē ghenē die v̄wōnē en gecōmitteert sul
len wesen/ gedaē te hebbene tegē dese onse tegēwoordighe or
dinātie/oft eenich article oft poinct d seluer/ indiē hē daer af
sufficiētelic en genoech blijche si hen regulerē nade teneur
vā deser onser ordinātie. En waer inne si swaerh; beuindē sul
len/dz si daer af cōmunicerē/en hen beradē met onsen voirs.
cācellier en raetslidē geordineert in brabāt. Om al tselne by
hen gesamentlic gelie/ouerlecht en wel vstaē daer in voorts
geordineert en geappointeert te wordene/soe behooren sal.
En oft ghi oft and onse officiers/aē die welke die voirs. de
nūciateurs oft eenich vā hēliedē hē adresserē sullē/negligēt
beuōdē wort oft wordē/te pcederē tegē die ghene die v en dē
anderē officierē gedenūciert en geaccuseert sullē wesen/so
verre nochtās dat vā harē lastē en misusen v en hen blijche
bi voorgaēde informatie oft andsins behooric/also voirs. is
oft vā te wē executerē en volcomē die vonnissen en sentēciē/
die ghi en si tegēs henliedē geobtimeert sult oft sullē hebbē/
in desen geualle/en elc vā diē cōsenterē wi/dz bouē die priua
tie vā uwē en huerē officien en statē/en onse arbitrale correc
tie/die voirs. denūciateurs sullē mogē haer recht vā denūcia
tie/sulc als voirs. is/recourrerē en v̄halē opte goedē vanden
geaccuseerdē en gedenūcierdē/oft opte goedē vā v en vāden
anderē officierē/die welke hier in negligēt beuōdē/en egheē
tenoir gedaē en sullē hebbē. En dīt tē kuelse en optie vādē sel
uē denūciateurs. En op dat ghi en andere onse officiers aen
de welke die voirs. denūciateurs hen adresseren sullē/en die
welcke ter sakē vā uwē en harē officiē/en bi dese tegenwoir
dige gecōmitteert zijt oft zij te pcederē tegē de voirs. geaccu
seerde vā heresie/oft dwalinge vādē hepligē geloue/vandē sa
cramentē en ordinātie vāder hepliger kerckē/oft van contre
uētie vā dese onse tegēwoordige ordinātie/statuyt en edict

diligēter en̄ nerstiger zijt int volbrēngē vā uwē en̄ hueren la-
ste en̄ cōmissie. So willē wi statuerē en̄ ordinerē d; ōse voirē
cōmissarisen/ghi en̄ andere onse officiers aen de welcke dese
onse tegēwoordige cōmissie adreſſerēde is vā drie maendē te
drie maēdē ōs en̄ in onser absentiē onser zeer beminnd suster
ter coninginne ouerlepndē volcomē declaratie vādē accusa-
tien en̄ denūciatiē die welcke v en̄ hen aēgaēde den voorl. ma-
teriē en̄ vandē pcederēde/en̄ diligētie tegē die ghene de welc-
he also gedenūciert oft geaccuseert sullē wordē/gedaē sullē
wesen/opte pene so verre ghi oft si daer inne gebrechelic be-
vondē wort vā priuatie vā uwē en̄ harē officiē en̄ statē/ende
daerenbouē bi ōs arbitralic gecorrigeert te wordē. Alle welc-
he staturē ordinātiē en̄ edict bouē v̄claert/wi v ordinerē ende
beuelē zeer expresselic te wē publicerē opten. xv. dach der toe-
comender maēt vā Nouēbr̄ binnē onser voirē Stadt vā x̄nc
werpē en̄ elds al om ond dē bedinne vā uwer officiē daermē
gewoōlic is vā ōsen wegē wtroepinge ende publicatie te wē
en̄ vā dā voortane vā. vi. maendē te. vi. maendē. en̄ totter tijt
andē bi ōs daer op sal zjn geordineert: expresselic beuelende
vā onsen wegē dat niemāt hē en vordere daer tegē te doē oft
te comene in eeniger manerē: en̄ tot ondhoudinge en̄ obser-
uancie vā deser onser tegēwoordiger ordinātiē statuyt ente
edict/ pcedert ende doet pcederē tegē dyc transgresseurs en̄
ouertredē der seluer/ bi reele executie vādē penē en̄ emendē
voorl. sonter v̄trec faueur oft simulatie. En̄ vā des te wē wij
v volcomē macht auctoriteyt en̄ sondlinge beuel geuē by de-
sen. Onbiedē voorts en̄ beuelē allē anderē onsen en̄ d̄ smael-
re herē rechterē iusticierē oft officierē en̄ dienaarē d; si v ōsen
voorl. cōmissarisen en̄ uwē oft huerē gesubstitueerdē int exe-
cuterē en̄ volbrēgē vā tgene des voorl. is/ ernstelic v̄staē ende
obedierē/ en̄ v en̄ hē wē alle behulp en̄ assistēcie/ so verre ghi
en̄ si des behoēuē/ en̄ si des vā v en̄ hen v̄socht wordē. Niet te-
gēstaēde die oppositie oft appellatie gedaē ofte doē ter cōtra-
riē wāt ōs also gelieft. Gegeuē in onser Stadt van Bruessele
ond onsen cōtreſegel hier op gedruet dē. vij. dach d̄ maent vā
Octobri int Jaer ons herē. M. CCC. C. en̄. xxxi.